

Давор Јанкулоски*

Истражувачки центар за ареална лингвистика „Божидар Видоески“
Македонска академија на науките и уметностите
Скопје

За употребата на конструкцијата *ке* + *има* + *н/т-партицип* во македонскиот јазик

0. Вовед

Конструкциите со *има* + *н/т-партицип* во македонскиот јазик влегуваат во комбинација со партикулата *ке* која е носител на информација за идност. Познавајќи го потеклото на *ке* како партикуларизирана форма на глаголот **хѣтѣти*, кој примарно носи сигнал за нефактивен карактер на дејството, се забележува дека модалноста е првиот маркер на оваа конструкција, а темпоралната карактеристика на дејството е вторична (Тополињска, 1995, стр. 223). Конструкциите со *ке* и формите на *има/нема* се вклучени во граматиките на македонскиот литературен јазик на Б. Конески (2021 [1954], стр. 440) и на Х. Лант (Lunt, 1952, стр. 99–110) во претставувањето на теоретски можните образувања со помошниот глагол *има* и минатиот пасивен партицип. Во монографијата посветена на глаголските образувања со *ке* во македонскиот јазик на К. Конески (1990) овие конструкции воопшто не се споменуваат, иако тие се појавуваат уште во драмски текстови на Ристо Крле, кои се

* Davor Jankuloski, Research Associate, Macedonian Academy of Sciences and Arts, Research Center for Areal Linguistics “Božidar Vidoeski”, Skopje, Macedonia.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1037-7349>.

e-mail: jankuloski@manu.edu.mk.

пишувани уште пред стандардизацијата на македонскиот јазик. Потврди за нивното присуство во живиот јазик наоѓаме во повеќе монографски описи на западните и на јужните македонски говори.

Целта на овој текст е да се востанови сферата на употреба на конструкции од типот *ке + има + н/м-партицип* во македонскиот јазик. Анализата се осврнува на овој тип конструкции во дијалектниот јазик врз основа на примери од постојната дијалектна граѓа, ја следи нивната појава во македонските уметничколитературни текстови, како и нивната реализација во современата јазична практика преку ексцерпираниите примери од интернет-медиумите, при што фокусот се поставува на нивните темпорални и модални особености во различните контексти на употреба.

1. Конструкцијата *ке + има + н/м-партицип* во македонските дијалекти

Присуството на овие сложени конструкции на македонската дијалектна територија е засведочено во повеќе монографски описи на западните периферни, како и на југозападните и јужните македонски дијалекти (Видоески, 1968; Бојковска, 2006; Каранфиловски, 2013; Поповски, 1970, 1979; Шклифов, 1973, 1979; Hendriks, 1976). Овие монографски описи даваат исклучиво формални прикази на парадигмите, а во дел од нив се приложени и примери, кои ќе ги разгледаме во продолжение¹:

1. *Ка имаф напре:но куќа ако имаф пари.* (вевчанско-радошки).
2. *Ако ставеф порано, ќе имеф свршено денес работата и утре ќе си пулев друга работа.* (долнопреспански).
3. *К'имих купену д'имих пари.* (еницевардарски).
4. *Кога ќе доиш во Америка ти, јас ќе иам собрано појке пари, отколку што сакаш.* (долнопреспански).
5. *Кога ќе сѝ вѣрниш, ќе ѝ имам изурано нивата.* (костурски).

Проследувајќи ги примерите 1, 2 и 3, забележуваме дека парадигмата со *ке + има* (во имперфект) + *н/м-партицип* е вообичаена при изразување иреален услов. Но, сами по себе, овие образувања се маркирани за нефактивни искази на планот на модалноста, додека на темпорален план изразуваат постериорно дејство кое може да биде во однос на некој минат момент.

¹ Примерот од вевчанско-радошкиот говор е запишан од страна на Хендрикс (Hendriks, 1976, стр. 227), примерите од костурскиот и од долнопреспанскиот се забележани кај Шклифов (1973, стр. 98; 1979, стр. 83–84), додека примерот од еницевардарскиот – кај Каранфиловски (2013, стр. 166).

Во примерите 4 и 5, сложената конструкција со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип* е употребена наместо формата на презентот во футурска конструкција со цел изразување посилен ефект во уверувањето дека дејството *ќе* се реализира до одреден момент во иднината.

Во дијалектните материјали конструкцијата со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип* ја регистриравме уште во еден пример од горнополошкиот говор²:

6. *Свадбата почнуала од петок, некој од понеделник иделе гости, подалечните. И само ќе се јадело и се пиело цела недела и продолжуале и после. Зависит кои гости ќе имат кането, домаќинот во каква ситуација е...*

Во текот на нарацијата во примерот 6, информаторот пренесува низа настани за кои подразбираме дека биле вообичаени во минатото. Употребата на конструкцијата со *ќе* во примерот служи за нагласување на хабитуалноста – повторлив, очекуван тек на настаните. Иако, во примерот и „обична“ *има-конструкција* би била граматички прифатлива, *ќе* се вметнува за да се потенцира хабитуалниот карактер, слично како што парадигмите со *ќе* во македонскиот јазик ги заменуваат формите на презентот или на минатите времиња во изразувањето хабитуални значења.

Во материјалите од западните периферни говори забележуваме неколку употреби на оваа конструкција со помошниот глагол во имперфект, но и една сложена конструкција со *има* во *л-перфект*.

7. ... *ќе дојдефме дома, мајка ми ќе имаше спремено нешто со масло и ќе седнефме да си ручаме, и риба паржена, и риба со комитче...* (охридски).
 8. *Меѓутоа од црквиве шо си имат епитропи, ќе си имаше тука организирано...* (охридски).
 9. *Самото друштво ќе се собереа и поручекот се знаеше, јас, ко домаќинка, побргу ќе си имаф ставено еве, ко ќе дојдет овде да поручет сите другари.* (охридски).
 10. *Тоа е Божиќ... И сеа го чекаат тој ден, таке, со убѓ. Свекоа кука, ќ'имала, ка што ти реков, према можностите, спремено.* (горнополошки).

Во сите примери бележиме пренесување на повторливи, хабитуални дејства, односно ситуации кои се случувале повеќепати или, за кои било вообичаено да се случат како дел од воспоставена практика. Тука, темпоралната информација е маргинална, а изборот на конструкции од типот *ќе* + *има* +

² Примерите од горнополошкиот говор се ексцерпирани од дијалектните материјали објавени кај Димитриески (2000), додека примерите од охридскиот говор од материјалите објавени кај Гушевска и Минова-Ѓуркова (1999).

н/т-партицип произлегува од потребата на говорителите да го нагласат резултатот на дејството кој бил очекуван во даден контекст во минатото, без фокусирање на моментот на извршување на самото дејство.

2. Конструкцијата *ќе* + *има* + *н/т-партицип* во книжевните текстови

И покрај нивното присуство во дијалектите и нивното прифаќање како стандардна конструкција, конструкциите со *има* + *н/т-партицип* кои влегуваат во комбинација со партикулата *ќе*, претставуваат реткост во уметничколитературните текстови на современ македонски јазик. Во врска со ова, Велковска (1998, стр. 60) истакнува дека *има*-конструкциите главно го зафаќаат системот на минатите времиња (и тука се добро развиени), додека кај идните времиња повеќе покажуваат некои траги отколку што вистински може за нив да се дискутира. Погоре споменавме дека образувањата со *ќе* + *има* + *н/т-партицип* во македонската литература се појавуваат уште во драмските текстови на Ристо Крле од првата половина на 20 век. И покрај тоа што се јавуваат уште во тој период, ги регистрираме во мал број примери од современата македонска литература. Секако тоа се должи и на нивната употреба во специфични контексти – проекција на резултат што *ќе* се добие или оствари во некој иден момент, или, пак, би се добил во минатото доколку се исполнеле одредени услови. Условното значење се јавува во двата примера регистрирани кај Крле од страна на Фридман (2009). Во нив ја среќаваме конструкцијата од типот *ќе* + *има* (во имперфект) + *н/т-партицип*:

11. *А да беше ти некој убав... досега ќе ти имаа закачено некоја питулица.* (Крле, 1972).
12. *Да не бев јас овде и децава, ти, досега ќе ја имаше истискано.* (Крле, 1940).

Прадигмата со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип*, исто така, многу ретко ја регистрираме во уметничколитературните текстови. Од стотина прегледани прозни дела од современата македонска книжевност успеавме да пронајдеме само два примера во кои е содржана оваа конструкција (Јанкулоски, 2024, стр. 202–204).

13. *Легни да спиеш. Кога ќе се разбудиш, дедо ќе го има направено...* (Наковски, 1988).

Примерот 13 упатува на проекција резултат што *ќе* се добие од некое идно дејство што *ќе* се изврши во некој иден момент. Значи, на темпорален план,

оваа конструкција се употребува за искажување постериорно дејство за кое доколку немаме контекст не можеме да знаеме дали навистина се реализирало или не. Меѓутоа, тука е изразена цврста увереност дека до одреден момент во иднината ќе бидат познати резултатите на дејството кое ќе се изврши до тој момент (сп. Марковиќ, 1998, стр. 312). Во одредени контексти, скоро истиот ефект може да се постигне со примарниот начин на образување идност (*ќе* + формата на глаголот во презент), но веројатноста дека дејството ќе се оствари е поголема кај конструкциите со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип*.

14. *Ќе сака подранување и Карчо малку, стар е и тој, но Секо имаше малку повеќе ливадско сено, ќе има затскриено и за него...* (Дракул, 1966).

За разлика од примерот 13, во примерот 14, нараторот не ја употребува конструкцијата *ќе* + *има* + *н/т-партицип* за да изрази проекција на настан во иднината во однос на друг минат настан, туку за да искаже претпоставка или веројатност дека дејството (*затскривање сено за Карчо*) веќе се случило. Со тоа, конструкцијата функционира во рамки на епистемичката модалност, при што под *ќе има затскриено* подразбираме „веројатно веќе има затскриено“. Ова значење е независно од темпоралната рамка на нарацијата и ја рефлектира субјективната проценка на нараторот во моментот на искажувањето.

3. Употреба на конструкцијата *ќе* + *има* + *н/т-партицип* во текстови на интернет

3.1. Неформална интернет-комуникација

Денес, во современата јазична практика образувањата со *ќе* + *има* + *н/т-партицип* не се необични. На социјалните мрежи и интернет-форумите ја регистрираме конструкцијата со *ќе* + помошниот глагол во презент, а бележиме присуство и на парадигмата со *ќе* + имперфект од глаголот *има/нема*. Сп.:

15. *Кој ќе има играно 10 саати, ќе има Гејм Мастер.*
 16. *И ако бидете прифатени ќе има пишано на страницата³.*
 17. *Не можам да укопчам дали си ироничен или озбиљно го мислиш ова, али ако верував на вакви работи досега ништо ќе немав створено у животоцот⁴.*

³ Примерите (15–16) се преземени од социјалната мрежа Фејсбук: <https://facebook.com/>. Сите примери во текстот ги предаваме во оригинал, без интервенции во правописот.

⁴ Извор: <https://forum.kajgana.com/threads/Што-ми-недостасува.21560/page-19#post-7566617>.

Од трите примера, регистрирани во неформалната интернет-комуникација, бележиме дека парадигмите со *ќе* + *има*-конструкција се употребуваат во условни реченици. Конструкцијата во примерот 15 е образувана од несвршен глагол што го сигнализира траењето на дејството кое се поставува како услов. Во другите примери, образувањата во конструкцијата се од свршени глаголи и го означуваат дејството кое би се исполнило доколку се оствари условот поставен во условната дел-реченица воведена со сврзникот *ако*. Примерот 16 претставува реален услов, за разлика од иреалниот услов во примерот 17, во кој парадигмата со *ќе* + *нема* (во имперфект) + *н/т-партицип* носи постериорно значење, но во однос на минат момент.

3.2. Публицистички и административни текстови

Конструкцијата со *ќе* + *има* + *н/т-партицип* ја среќаваме во низа текстови на интернет со публицистичка или со административна природа. Секако, треба да имаме предвид дека условните периоди зависат од комуникациската ситуација и се далеку посвојствени за говорениот, а не за пишаниот јазик. Во публицистичките текстови најдовме еден пример со иреален услов со конструкција од типот *ќе* + *има* (во имперфект) + *н/т-партицип* во аподозата:

18. *Ако беше амбициозен човек веројатно веќе ќе имаше завршено факултет, а *ќе* го имаше и првото вработување⁵.*

Се работи за извадок од колумна, каде што изразот не е потчинет на построги правила и модели како, на пример, што се текстовите со информативен карактер.

За разлика од парадигмата со *ќе* + *има* во имперфект, која ја бележиме само во условни реченици, парадигмата со *ќе* + *има* во презент ја регистрираме во различни соопштенија и информативни текстови и од публицистичка, но и од административна природа:

19. *Настанот *ќе* се одржи на 25.10.2023 г. (среда) во 11:00 ч. во Тренинг-центарот на УГД. Настанот е во знакот на одржливоста како клучна тема на овогодешното XXIII издание на Неделата на италијанскиот јазик во светот. За време на настанот ќе има обезбедено толкувач од италијански на македонски јазик⁶.*

⁵ Извор: <https://www.slobodnaevropa.mk/a/27230752.html/>.

⁶ Извор: <https://www.ugd.edu.mk/blog/nastani/predavanje-prezentacija-kniga-severna-makedonija-priroda-ekskurzii-kultura/>.

20. *Општина Теарце известува дека поради прават градежни работи ќе има поставено семафори на регионалниот пат од Тетово до Јажинце и граничниот премин со Косово⁷.*
21. *Дел од Карпош утре без вода, ќе има обезбедено цистерна со пивка вода⁸.*
22. *Секој ден од 15 до 21 ч. ќе има музички настап, најавени се Д Чикс, Мики Секуловски, велешка чалгија, новогодишна театарска претстава за деца, доаѓање на Дедо мраз... Ќе има поставено и куќички каде ќе се продава храна, греано вино...⁹.*
23. *„За разлика од другите години, сега со видео камера ќе се снима влегувањето на матурантите, надвор ќе има поставено црвен тепих и свечено јаже и ќе има музика“, вели Ратко Мицев, организатор на матурската забава на гимназијалците¹⁰.*
24. *Автобуски превоз до местото кај шо ќе се работи ќе има и тоа од ШЕХЕРЕЗАДА ВО 9:30 и ПЕДАГОШКА ВО 9:40. За секој ќе има обезбедено сендвич и вода¹¹.*
25. *Стартуваме класично, односно по веќе познатата патека до врвот Антенти. Оттука, се упатувате назад по гребенот на Церипашина до куќарката каде што завршува жичарата каде ќе има поставено наши волонтери...¹².*

Во целата серија примери, оваа парадигма се јавува во безлична употреба, а значењето е егзистенцијално, сп.: *ќе има (обезбедено) толкувач / цистерна / сендвич и вода; ќе има (поставено) семафори / куќички / црвен тепих / волонтери*. Придавскиот партицип, реинтерпретиран во глаголскиот *н/т-партицип*, т. е. во глаголското дејство, во овие (безагенсни) случаи има секундарна улога и претставува референт на именското дополние, додека носител на предикативната функција е помошниот глагол, кој зазема пови-соко место во комуникативната хиерархија.

Во други примери од административните соопштенија, новинарски текстови и сл., конструкцијата со *ќе* + *има* + *н/т-партицип* не ја бележиме во безлична употреба:

⁷ Извор: <https://tetovoinfo.mk/na-regionalniot-pat-tetovo-jazhince-kje-ima-semafori-poradi-gradezhni-raboti/>

⁸ Извор: <https://skopjeinfo.mk/del-od-karposh-utre-bez-voda-kje-ima-obezbedeno-cisterna-so-pivka-voda>.

⁹ Извор: <https://tirekovmirece.com/Novost/Од-среда-27-декември-до-сабота-30%2C-забава-во-Младински-парк--„Празнично-е-да-си-дома%2C-дома-е-Велес>

¹⁰ Извор: https://www.bbc.co.uk/macedonian/news/story/2008/05/printable/080521_maturski.shtml.

¹¹ Извор: Соопштение на ПЕГ Турни ме да кинисам, достапно на: <https://www.facebook.com/groups/1060708114050766/>.

¹² Извор: Соопштение на Планинарски клуб Македон, достапно на: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=444697774327337&set=a.397494142381034>.

26. Студентот може да ја запише и да ја започне професионалната практика откако ќе ги има ислушани сите предмети според студиската програма, заклучно со 9-ти семестар и ќе има стекнато 240 ЕКТС¹³.
27. Животот во затвор не е најдобар, но е финансиски исплатлив, а плус и добива пензија. Тој вели дека тука живее бесплатно, а кога ќе излезе ќе има заштедено нешто¹⁴.

Резултативната нијанса кај парадигмата со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип* му овозможува на говорителот да изрази цврста увереност дека до одреден момент во иднината ќе бидат познати резултатите на дејството кое ќе се изврши до тој момент. Имено, веројатноста дека дејството ќе се реализира е поголема кај оваа парадигма во споредба со примарната парадигма за образување идно време во македонскиот јазик (*ќе* + формата на глаголот во презент). Сп. ги и примерите:

- 28а. Во 2025 година веќе ќе имаме испорачано два милиони чисто електрични возила¹⁵.
- 28б. Во 2025 година веќе ќе испорачаме два милиони чисто електрични возила.
- 29а. ...во меѓувреме до тој датум ќе има положено за возачка...¹⁶.
- 29б. ...во меѓувреме до тој датум ќе положи за возачка...

4. Заклучок

Од изнесеното може да констатираме дека сложените образувања со *ќе* + *има* + *н/т-партицип* не претставуваат само една од теоретските можности на македонскиот јазик, како што досега биле третирали, туку тие станале дел од современиот македонски јазичен израз. Нивното ширење надвор од неформалната комуникација – во службените соопштенија, информативните текстови, итн. – сведочи за нивната сè поголема продуктивност во македонскиот јазик.

Предноста на комбинациите со *ќе* + *има* (во презент) + *н/т-партицип* наспрема обичниот футур (*ќе* + презентска форма), при проектирањето на настанот во иднината, е во изразувањето посилен ефект во уверувањето, односно задолжувањето за негова реализација, што ваквите парадигми му го овозможуваат на говорителот. Темпоралната информација кај овие конструкции е секундарна и најчесто зависи од контекстот, па идноста може да биде релативизирана во однос на некој минат момент, односно дејството да

¹³ Извор: <http://www.ff.ukim.edu.mk/услови-за-запишување-и-заверување-на-п/>.

¹⁴ Извор: <https://kajgana.com/penzionerite-vo-japonija-sakaat-da-odat-vo-zatvor>.

¹⁵ Извор: <https://automedija.mk/objavi/bmw-1mio-elektro/>.

¹⁶ Извор: <https://forum.kajgana.com/threads/Искуства-од-возење-без-возачка.44417/page-3>.

функционира како постериорно во рамките на наративниот дискурс. Постоењето на ваквите образувања ги овозможило и комбинациите со модалните партикули и помошниот глагол во минато време, коишто се поретки, но доколку се јават, обично ги регистрираме во условни реченици за искажување иреален услов.

Литература

- Бојковска, С. (2006). *Мегленскиот говор*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Велковска, С. (1998). *Изразување на резултативноста во македонскиот стандарден јазик*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Видоески, Б. (1968). Дебарските говори. *Македонски јазик*, 19, 59–96.
- Гушевска, Л., & Минова-Ѓуркова, Л. (Прир.). (1999). *Така се зборува во Охрид*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за македонски јазик и јужнословенски јазици.
- Димитриевски, Б. (Прир.). (2000). *Така се зборува во Гостивар*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, Катедра за македонски јазик и јужнословенски јазици.
- Дракул, С. (1966). *Одбрани раскази*. Скопје.
- Јанкулоски, Д. (2024). *Конструкциите со има и н/т-партицип во дијалектниот и во современиот македонски јазик* (докторска дисертација). Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Каранфиловски, М. (2013). *Еницевадарскиот говор*. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“.
- Конески, Б. (2021 [1952–1954]). *Граматика на македонскиот литературен јазик*. [Целокупни дела на Блаже Конески: критичко издание (т. 11)]. Скопје: МАНУ.
- Конески, К. (1990). *Глаголските конструкции со ќе во македонскиот јазик*. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“.
- Крле, Р. (1940). *Милион маченици*. МС.
- Крле, Р. (1972). *Избор*. Скопје.
- Марковиќ, М. (1998). Начини на изразување на идност во македонскиот и во ароманскиот охридски говор. *Македонски јазик*, 45–47, 309–316.
- Наковски, П. (1988). *И каменот е земја*. Скопје.
- Поповски, А. (1970). *Македонскиот говор во гостиварскиот крај*. Гостивар: Собрание на општината Гостивар.
- Поповски, А. (1979). *Реканскиот говор – со посебен осврт на неговата лексика* (докторска дисертација), Скопје: Филолошки факултет.
- Тополињска, З. (1995). *Македонските дијалекти во Егејска Македонија* (Кн. 1: *Синтакса I*). Скопје: МАНУ.
- Фридман, В.А. (2009). Граматичките категории на исказниот начин на македонскиот јазик. Во В. Стојчевска-Антиќ (Уред.). *Делото на академик Виктор Фридман* (с. 13–133). Скопје: Абакус комерц.

Шклифов, Б. (1973). *Костурският говор*. София: БАН.

Шклифов, Б. (1979). *Долно-Преспанският говор*. София: БАН.

Hendriks, P. (1976). *The Radožda-Vevčani dialect of Macedonian*. Lisse: Peter de Ridder Press.

Lunt, H.G. (1952). *A Grammar of the Macedonian Literary Language*. Skopje: Državno Knigoizdavatelstvo.

References

Bojkovska, S. (2006). *Meglenskiot говор*. Skopje: Institut za makedonski jazik „Krstе Misirkov“.

Dimitrievski, B. (Ed.). (2000). *Taka se zboruva vo Gostivar*. Skopje: Filološki fakultet „Blaže Koneski“, Katedra za makedonski jazik i južnoslovenski jazici.

Drakul, S. (1966). *Odbрани raskazi*. Skopje.

Friedman, V.A. (2009). Gramatčkite kategorii na iskazniot način na makedonskiot jazik. In V. Stojčevska-Antikj (Ed.). *Deloto na akademik Viktor Fridman*, edicija *Makedonija vo svetskata nauka* (13–133). Skopje: Abakus Komerc.

Guševska, L., & Minova-Ėurkova, L. (Eds.). (1999). *Taka se zboruva vo Ohrid*. Skopje: Filološki fakultet „Blaže Koneski“, Katedra za makedonski jazik i južnoslovenski jazici.

Hendriks, P. (1976). *The Radožda-Vevčani dialect of Macedonian*. Lisse: Peter de Ridder Press.

Jankuloski, D. (2024). *Konstrukciite so ima i n/t-particip vo dijalektniot i vo sovremeniот makedonski jazik* (doktorska disertacija). Skopje: Filološki fakultet „Blaže Koneski“.

Karanfilovski, M. (2013). *Enidževardarskiот говор*. Skopje: Filološki fakultet „Blaže Koneski“.

Koneski, B. (2021 [1952–1954]). *Gramatika na makedonskiот literaturen jazik*. [Celokupni dela na Blaže Koneski: kritičko izdanie (Vol. 11)]. Skopje: MANU.

Koneski, K. (1990). *Glagolskite konstrukcii so ќе vo makedonskiот jazik*. Skopje: Institut za makedonski jazik „Krstе Misirkov“.

Krle, R. (1940). *Milion mačenic*. MS.

Krle, R. (1972). *Izbor*. Skopje.

Lunt, H.G. (1952). *A Grammar of the Macedonian Literary Language*. Skopje: Državno Knigoizdavatelstvo.

Markovikj, M. (1998). Načini na izrazuvanje na idnost vo makedonskiот i vo aromanskiот ohridski говор, *Makedonski jazik*, 45–47, 309–316.

Nakovski, P. (1988). *I kamenot e zemja*. Skopje.

Popovski, A. (1970). *Makedonskiот говор vo gostivarskiот kraj*. Gostivar: Sobranie na opštinata Gostivar.

Popovski, A. (1979). *Rekanskiот говор – so poseben osvrt na negovata leksika* (doktorska disertacija). Skopje: Filološki fakultet.

Šklifov, B. (1973). *Kosturskiјat говор*. Sofija: BAN.

- Šklifov, B. (1979). *Dolno-Prespanskijat govor*. Sofija: BAN.
- Topolińska, Z. (1995). *Makedonskite dijalekti vo Egejska Makedonija* (Vol. 1: *Sintaksa I*). Skopje: MANU.
- Velkovska, S. (1998). *Izrazuvanje na rezultativnosta vo makedonskiot standarden jazik*. Skopje: Institut za makedonski jazik „Krstе Misirkov“.
- Vidoeski, B. (1968). Debarskite govori. *Makedonski jazik*, 19, 59–96.

Summary

The Use of the Construction *ќе* + *има* ‘to have’ + *n/t-participle* in Macedonian

Constructions of the type *ќе* + *има* + *n/t-participle* are included in the grammars of the Macedonian language by B. Koneski (2021 [1954]) and H. G. Lunt (1952), as part of the presentation of theoretically possible formations with the auxiliary verb *има* ‘to have’. With the spread of perfect constructions using *има* in Macedonian, the presence of complex verb formations with the particle *ќе* and the *има*-construction has also become more prominent. These complex verb forms should no longer be seen as merely one of the theoretical possibilities of the language, as they have been treated so far, but rather as a part of the contemporary Macedonian language. In this context, the paper focuses on analyzing their functional and semantic domain in the Macedonian language.

Keywords: Macedonian language, auxiliary verb *има*, particle *ќе*, periphrastic construction, conditional.